

УДК 338.439.66/(100)

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/119-120

Надія ОЛЕКСУНЬ

аспірант, асистент кафедри
міжнародних відносин і
політичного менеджменту

Марія КРУГЛІЙ

студентка
Державного університету
«Житомирська політехніка»

ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ ЯК СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ЇЇ ОЦІНКИ

Продовольча безпека є одним із важливих компонентів національної безпеки держави. Постійний моніторинг та контроль цієї складової національної безпеки є важливою частиною державної політики. Оцінка продовольчої безпеки держави стала складним завданням в умовах сучасного світу. Нинішні підходи до оцінки продовольчої безпеки враховують не лише наявність достатньої кількості їжі для населення, але й такі аспекти, як доступність, якість, стабільність постачання та стійкість до зовнішніх чинників.

Війна росії проти України, що розпочалась у гібридній формі у 2014 р. та продовжилась у формі активної війни з 2022 р., значно вплинула на продовольчу безпеку України загалом. На тлі зазначених подій у світі посилюється продовольча криза. Окрім цього, перебіг війни окреслив низку негативних явищ для держави, зокрема: завдання ударів росією по об'єктам критичної інфраструктури, «енергетичний шантаж», руйнування промислового та сільськогосподарського потенціалу держави, нищення сільськогосподарських угідь, викрадення сільськогосподарської техніки та завдання значних екологічних збитків. Такі дії ворога мають негативний вплив на продовольчу безпеку держави. Оскільки Україна є вагомим постачальником сільськогосподарської продукції на світовому ринку, така ситуація є загрозливою і для решти країн. Тому важливим напрямом сучасних наукових розвідок стає дослідження стану та прогнозування тенденцій продовольчої безпеки України на тлі війни.

Стан продовольчої безпеки країни можна оцінити за допомогою індексу продовольчої безпеки. Алгоритм розрахунку цього індексу передбачає обчислення чотирьох його складових та загального значення індексу. Першою складовою є економічна доступність – містить такі індикатори: зміна середніх витрат на продукти харчування, частка населення поза глобальною межею бідності, нерівність, скоригована фактичним індексом людського розвитку (індекс людського розвитку, скоригований з урахуванням соціальної нерівності), сільськогосподарська торгівля, програми безпеки харчових продуктів. Другою складовою виступає фізична доступність – передбачає визначення таких індикаторів: доступ до сільськогосподарських ресурсів, дослідження та розробки у сфері сільського господарства, сільськогосподарська інфраструктура, мінливість цін на сільськогосподарську продукцію, достатній рівень пропозиції сільськогосподарської продукції, політико-соціальні бар'єри доступу до сільськогосподарської продукції, державні зобов'язання щодо продовольчої безпеки та політики доступу до ринків. Третьою складовою вважається якість та безпека – вона охоплює такі індикатори: різноманітність раціону, норми харчування, забезпеченість мікроелементами, якість білка, безпечність харчових продуктів. Четвертою складовою виступає сталість та адаптація до зміни клімату – вона включає такі індикатори: вплив на довкілля, вода, земля та ресурси, океани, ріки та озера, політичні зобов'язання щодо адаптації до зміни клімату, управління ризиками стихійних лих [2].

Загалом індекс продовольчої безпеки України демонструє негативну динаміку. Україна у цьому рейтингу займає 71 місце, що є порівняно нижчим результатом, ніж у 2021 р., коли вона розміщувалася на 66-й позиції [1]. Така ситуація є доволі загрозливою для економічної та в цілому національної безпеки України.

Ще одним методом визначення рівня продовольчої безпеки є розрахунок інтегрального показника. У 2013 р. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України

затвердило методичні рекомендації та основні індикатори, які необхідні для проведення розрахунків. Визначення рівня продовольчої безпеки через розрахунок інтегрального показника дозволяє отримати об'єктивну та комплексну оцінку стану продовольчої безпеки, уникнути суб'єктивності та виборності у визначенні цього важливого показника. Крім того, інтегральний показник допомагає вести моніторинг рівня продовольчої безпеки в часі, прогнозувати можливі ризики та проблеми у цій сфері.

Отже, забезпечення продовольчої безпеки є важливим фактором задоволення основних потреб населення та захисту від голоду. Постійний моніторинг та контроль цієї складової національної безпеки є важливою частиною державної політики, що допомагає вибудувати ефективну стратегію розвитку держави. Варто врахувати той факт, що наявні методики не можуть врахувати всі чинники, які пов'язані з воєнними діями, що відбуваються в останні роки на території нашої держави. Тому важливо розширювати методики та аналізувати ризики, що пов'язані зі змінами в геополітичному середовищі, щоб побудувати більш комплексні та надійні стратегії для забезпечення продовольчої безпеки нації в умовах сучасного світу.

---

1. Global Food Security Index 2022. *Economist Impact*. URL : <https://impact.economist.com/sustainability/project/food-security-index/download-the-index>.

2. Гобела В. В., Мельник С. І., Курляк М. Д. Продовольча безпеки України на фоні війни: оцінка стану та прогнозування тенденцій. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2022. № 2 (02). С. 92–98. URL : <https://doi.org/10.32782/dees.2-16>.

УДК 342.742+351.86+355.02

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/120-121

Антон ОЛІЙНИК

аспірант кафедри

міжнародного приватного права

та порівняльного правознавства

Національного юридичного

університету імені Ярослава Мудрого

ПРОБЛЕМИ КОДИФІКАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ОБОРОНИ ТА ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ

Сьогодні Збройні Сили України потребують всебічної державної підтримки, що охоплює матеріально-технічне забезпечення, стабільне фінансування, розробку та виробництво нового озброєння, а також забезпечення соціально-побутових потреб військовослужбовців. Важливим аспектом цієї підтримки є належне правове регулювання військової сфери, яке має відповідати сучасним реаліям та стандартам провідних країн світу, а також передбачати перспективи розвитку військової техніки і військової думки. Гостра необхідність приведення вітчизняного законодавства у відповідність до стандартів розвинутих країн підкреслює важливість систематизації, узагальнення та актуалізації законодавства, а також необхідність дослідження можливостей кодифікації військового законодавства в Україні.

Аналізуючи думки вітчизняних науковців щодо майбутньої кодифікації законодавства у сфері оборони та військового законодавства, відзначимо, що наразі воно містить значну кількість законів. З одного боку, це відображає динамічні зміни в суспільстві, але з іншого – призводить до низки суперечностей та неоднозначних положень, що ускладнюють виконання законодавства або навіть створюють простір для зловживань.

На сьогодні основними правовими актами, що стосуються захисту Вітчизни та військового обов'язку, є стаття 65 Конституції України, закони України «Про військовий обов'язок і військову службу», «Про оборону України», «Про правовий режим воєнного стану», «Про альтернативну (невійськову) службу», «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», «Про порядок направлення підрозділів Збройних Сил України до інших держав», «Про участь України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки», «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», а також «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» тощо. Вважаємо,